

զուգահեռ մեծ ծառայություն արած էր լինեք այդ երկրին, քան թե երկրի... Գանձի մեջը ասեմ այսպիսի բնական հարստություն, որոնք մեզով երեսի վրա ու բարձր թողի արած, երկնառատ Հայաստանը հաւասար են արել Սահարայի և Աֆրիկայի անապատների ապարդիւնութեան։ ասիւ՝ սորա վրա մտածեցէք նախ, իսկ յետոյ Հայ մանուկների զուգորդ աստուածորենքով ու օգնեցով լցնելու վրա։ աշխատեցէք, լցրէք նախ նորա փորը, ծածկեցէք, մարմինը և այնուհետ տարեք նորան ուսուցանան վերացական բաներով գրագիտելու։ իսկ եթէ կարծում էք, որ այդ վերացական բաները նորա միտքը կը բանան, ուրեմն և հարստություն կը նպաստեն, շատ փափուկ էք, որովհետև որպէս Հայաստանցի մարդու միտքը բացօթի, զարնեալ ձեր ունեցածի չափ չի բացօթի։ բայց թող տուէք ինձ հարցնել, քանի՞ անուկներ էք լցրել զուգորդով ձեր վերացական ու ընդհանուր օգույնի զարգացմամբ։

Աւրեմ ի՞նչ անենք, ամենքս էլ աշխատենք Հայաստանի մէջ արհեստ ու արուեստ տարածել՝ կը հարցնէք զուգորդ զուգորդանալով մի Առաքելայի միակողմանի խորհուրդի վրա։—Այո, նախ արուեստ ու արհեստ զարգացրէք Հայաստանի մէջ, բարեկեցեք այդպիսով նորա անասական և նրախան գրութիւնը, ազատեցէք հարկեր հազար թարմ և գարեթ ուսեր՝ գրաստաններ և բնակարաններ օտարութիւն գերի գնալուց, այնուհետև Հայ մանուկներին նստացրէք նախակրթարանների մէջ։—Երգել տուէք Արթիկ հայկազունք։... զուգորդ շատերը ձեզինք ասեն, թէ իւրաքանչիւր ընկերութիւն ունի իր դատ նպատակը, որից նա չը պիտի չեղօվի Շատ լաւ, բայց մի՞թէ բոլորի նպատակը Հայաստանի բարօրութիւնը չէ՞ այս բառի ընդարձակ մտքով։ Եւրեմ այս բանի մէջ ի՞նչպէս կարող է շատ և պատշաճ կերպով լինել, բացի այն, որ ընտրել այն նպատակը, որը ուղղակի հասցնում է իր տեղը՝ Հայաստանի

Բարօրութեան, այսինքն նրախան բարեկեցութեան, անասական բարեկեցութեան և մարդկային կենցաղագրութեան հայրենեաց հողի վրա, իր գաւառների ու պապերի գերեզմանների մօտ իսկ եթէ կարծէք, որ այս ամենը շատ հեշտ կարելի է անել մի, երկու, երեք տարիների մէջ, շարաւար կը սխալուէք, ասելի շատ ժամանակ և զբաղութիւններ և հարկաւոր անցնել Հայաստանին մի վայելուչ նրախան գրութիւն ասու համար, քան թե զուգորդ կարծում էք։

Բայց որն էք կատարել զուգորդ վերջինչալ տասններկից, որի՞ վրա էք մտածել և մեզ Առաքելայի հետ խորհրդակցել։ Եւ մէկի. զուգորդ միտքն մի բան էք կրկնել երազի մէջ զի խոսող մարդու պէս, «ուսում, արարար, ուսում»։ Եւ այդպիսով համ ձեզ էք որոնել, համ մեզ պահել անյայտութեան և խարստիկ յոյսերի մէջ։ Բայց ինչ անցաւ անցաւ, խոսենք այսուհետ անկիրքի վրա, որը բացօթի կերպով յայտնում եմ Կ. Պոլսի գործիչներին, որ պիտի լինի Առաքելայի գործնական հայտադրների համաձայն, այլ ոչ ցնորական միջոցներով։ Այս դասը, բայց բաց յայտարարութիւնը Կ. Պոլսի գործիչներին անելը մանաւանդ պարտաւորութիւն եմ համարում էնդուր, որ վաղ թէ ուշ պարտաւոր եմ Մշակութիւնի միջոցով, նշնպէս զուգորդ և ուսուցիչներին էնդուր, իր ու իր հաշիւով առաքելայի այն ամենի մէջ, ինչ ուսուցիչներին անելու համար։ այն ժամանակ ինչ ասվեց՝ ասվեց, նորան ոչ յետ անելու է կարելի և ոչ ուղղել։ այդ ամենը ես ասում եմ, փաստ լինելով որ ինձ լաւ է յայտնի Առաքելայի երանները և արամագրութիւնը, որոնց հետ պատահել է գործ ունենալ արդէն արդիւնք կրկնաւոր փաստ որոյ ով անկեղծութիւն ունի Առաքելայի նպատակներ, թող ԲԱՐՆԱԶԱՆՆԻ ուշադրութիւն զարնել այս կետերի վրա։

ԳՐԱԳՐՈՒ ՆԻՊՈԼՈՍԵԱՆ

Հայաստանի կոպտում, թէ այդ երկրորդ հայացքի չափերն են, թէ հայերը մի ժամանակ այնպիսի թագաւորութիւն ունեին, իսկ այժմ տիրում են այնպիսի մանկական պարսկներն ու թուրքերը։ Անոյ նկարագրեց հայերի թըշուառ գրութիւնը մանկականների ձեռքում, և աննպատակ կերպով, որքան կարող էր ազդել Սարգիս Բաբուջի արտի վրա, պատմեց թէ որպիսի բարբարոսութիւններ են գործ դրում մանկականները հայոց կրօնի և եկեղեցու դէմ։

—Ան զաւ ի այն ժողովուրդը, որի մասին խոսում ենք, Սարգիս, ասաց թէ կը իր պատմութիւնը վերջացնելուց յետոյ։— Չմայ կարող ես մի մարդ մտածել այդ մանկականների ոչնչացնելու համար։

Սարգիսը ձեռքը տարաւ զէպի ձակաւոր, մի քանի անգամ շփեց նրան, զուգորդ իր գլխից մի միտք կարգանայ զուրա բերել, բայց այնչէ չը գտաւ։ Անոյ լցրեց գլուխը բաժակով, խմեց, իր մտածութեան ընդունակութիւնը ասելի գործընելու համար, բայց զարնեալ ոչինչ մարդ ցոյց տալ չը կարողացաւ։

—Իմ խելքումը ոչինչ չէ գտիւ, ասաց նա երկար մտածելուց յետոյ։

—Տեսնում ես, Սարգիս, զուրա քաւական խելացի մարդ ես, եթէր ստատաւոր չափ՝ բան գիտես, բայց այդ հասարակ բանը չես հասկանում։

Թէկի յանդիմանութիւնը գերեզմանի անհասկացողութեան մասին ստատիկ ծանր թեցաւ նրան, մանաւանդ երբ լսեց այն մեծ գովասանքը, թէ նա լեօթըր ստատաւոր չափ՝ բան գիտէ։ Այդ քաւական ազդեց նրա ինքնասիրութեան վրա, թէ ինչու ինքը անբնական զարնեցաւ թէկին մի որ և է մարդ ցոյց տալու մէջ։

—Ես թեզ կը սովորեցնեմ մի մարդ, Սարգիս, ասաց նրան թէկը։

—Ի՞նչ մարդ։
—Պէտք է շուրջ շուն նեւ կուռացնել։—
Հասկանում ես այդ խոսքերը, Սարգիս։

—Հասկանում եմ... բայց չը գիտեմ որ շուրջ որ շուն նեւ պէտք է կուռացնել։

—Ես թեզ կատեմ, սիրելի Սարգիս։

Երբ խոսակցութիւնը հասնում էր այն կէտին, որ թէկը մտնում էր իր նպատակին, նա գործ էր անում շփոթելի բառեր, որը ստատիկ դիւր էր զայն Սարգիսին, մանաւանդ որ այդ բառեր լսուում էր վրաստանի առաջին պետական մարդու բերանից։

—Ասա, սիրելի Գալիթ, որ շուրջ որ շուն նեւ... հարցրեց գերեզմանը, իր կողմից ես թեզութիւններ գործ գնելով։

Թէկը ուշադրութիւն չը դարձնելով նրա յանդիմանութեան վրա, որ իրան թուէր ասելու այս աստիճան բնականութեան վրա, շարունակեց։

—Դու մի քանի բողբոսակ ասելիք, թէ Գալիթային իմամը նեւ լաւ ծանօթ ես, թէ նրան նեւ ծանօթ ծնկի տուած ես նոսրում, այդպէս չէ։

—Ազդիկ այդպէս է, ինչպէս ես ու զու նրան ասում եմ։

—Աւրեմ զու ազդեցութիւն ունեւ նրա վրա։

—Ինչ որ ասելու լինեմ, խոսքս գետին չի գցի։

—Եւ իմամը Գալիթային ասալի մարդն է։

—Նրանից յետոյ միայն Աստուծոն են ձանաչում։

—Չմա լսիր, Սարգիս, չեւանք թէկը, գերեզմանի ուշադրութիւնը զարնելով իր վերջին խօսքերի վրա։— Եթէք է այդ իմամին կուռացնել Հայաստանում բնակվող մանկականների նեւ, պէտք է միտնեց խելացի տալ, որ հայերը ազատվեն։—Այժմ հասկանում ես, թէ որ շուրջ որ շուն նեւ պէտք կուռացնել։

—Հասկանում եմ... Բայց թեզ մարդով։

ՆԱՄԱԿ ՆՈՒԹՈՒԹ

Մարտի 17-ին

Հարգանքի մեծագոյն առևտուրով պարտաւոր Ֆրանսիայի պ. Լեբրոն նորեւում Ֆրանսիայից ստացել է մեծ քանակութեամբ և զանազան յատկութեան ձերածի սերմեր։ Պարտե՛ պայմանաւոր կերպով բաժանելով այդ սերմերը Նուրա և Գեղարքի գաւառներում, մտադիր է աշխատել վերականգնել մեր երկրի շրտմապահութեան նախկին ժողոված վիճակը։ Սա մի փորձ է, այդ պատճառով էլ խորհուրդ ենք տալիս ժողովրդի արւեստով պարագայներին, որ, մի կողմից պահելով այդ լաւ յատկութեամբ վայելած սերմերը, միւս կողմից էլ, մի առ ժամանակ, անուշադիր չը թողնեն և իրանց ունեցած սովորական սերմերի պահելը, որպէս զի, եթէ առաջինի պահպանելը չը բարւոյն մեր երկրի շրտմապահութեան արդիւնատրութիւնը, մի և նոյն ժամանակ չը գրկվենք և երկրորդի ասում բարեբեց, որով վերջին տարիների ընթացքում մեր կողմերի ազգաբնակչութիւնը բաւականին զո՛ւ է։

Եթէ մի շատ հաւատարմ անմեղ լսեցի, որ Գարալու գաւառակի արհեստաւ պ. Անդրանիկով նորեւում մի խելացի գիւղացու պահպանելով իր փորձն և մէջքին այնքան մարակի նորութեան է առաւ տուել, որ գիւղացին՝ չը կարողանալով գիտնալ այդպիսի մի խիստ պատիւ, մահամբը գրութեան մէջ նշանակ է։ Այսպիսի անխիղճ վարմունքի պատճառով, որի նմանը շատ անգամ է կրկնուում, գիւղական ժողովուրդը աստիճանաբար և Անդրանիկովից, շիւնդի տէրերը մտադիր են բողբոսել այդ մասին, ուր հարկաւոր է։

Մեր քաղաքումը գողութիւններն այնքան շատացել են, որ մէկ գիւղացու մէջ չորս տանից ապրանքներ յափշտակեցին։ Այդ, համարեա, ամեն որ կրկնվող գողութիւններից և ոչ մէկը չը բացվեցաւ։

Վերջապէս Լեմբանի կարգադրութեամբ վարչակցի Գալիթայն անխիղճ քանակայի գործերի բնութիւնը յանձնվեցաւ նուրիցի Սիմէն քանակայ Տէր. Պարտեանցին, որին օգնական է նշանակված և տեղական հողեր կառավարութեան քարտուղար պ. Կարապետ ֆրիգադանց։ Հանաւելով թէ մէկի և թէ միւսի այսպիսի գործերի մէջ ցոյց տուած անտրութիւնը, մանաւանդ ի նկատի ունենալով որ մանաւորապէս էլ յայտնի են արանց այն բոլոր անցքերի ծանրամասերը, հասարակութիւնը հաւատացած է, որ

հարցրեց գերեզմանը.—ձեզ յայտնի է որ մահաւորականի մահաւորականի նեւ կուռացնելը բուական դժուար բան է։

—Այդ ուղիղ է, եթէ նրանք մի և նոյն ազգային պատկանէին, բայց Գալիթային լեզուները պատկանում են ուրիշ ազգային, իսկ Հայաստանի թուրքերն ու պարսկները պատկանում են չիտ ազգային։ իսկ այդ երկու ազգայինները այնքան նոյնապէս են միմեանց, որ խորաբանիւր աշտնաւորը մի ասանակին կրտսերական առաքելութիւն է համարում իր հաւատարմորդին ապանելը։

—Այդ լաւ է, եթէ այդպէս լինել, խոսեց գերեզմանը և ասելի արեց իր ուշադրութիւնը։

—Եւ Հայաստանից անգլիկանութիւններ եմ լստացել, Սարգիս, այնպիսի մի այնպիսի անցք է պատահել, որ եթէ Գալիթային իմամը լսելու լինի, ստատիկ կը կտաղի այնպիսի մահաւորականութիւնը։

Եւ թէկը սկսեց պատմել այդ անցքի մանրամասնութիւնները, ասաց, որ Սիմէնայ աշխարհում գտնուում են փոքրաթիւ մահաւորականներ, որոնք պատկանում են մի և նոյն ազգային, որը պաշտում են Գալիթային լեզուները։ այդ մահաւորականները կատարելիս են եղել մի կրտսերական ան իրանց խալիֆայի՝ Սիմայի յիշատակի համար։ Տեղային միւս մահաւորականները, որոնք թեւով ասելի շատ են, որոնք հակառակ պատկան են պատկանում և որոնք ստատիկ ասում են, նշնուում են Սիմային,—այդ ասանակութեան որը յարակիւում են ան կատարողների վրա, շատերն ապանում են, շատերն վրաստում են և նրանց մղկնիկները լցնում են քաւկած ձերթով։—Մի այդպիսի անցք եթէ լսելու լինի Գալիթային իմամը, ես հաւատացած եմ, որ ասանց պատճի, ասանց վրէժնորդութեան չի թողնի իր կրտսերականներն այսպէս քարտաւար անարգանքներն։

չիտաւ անմատուրութիւնները խզի մար և խելացի կերպով վերաբերվելով զէպի այսպիսի մի նշանաւոր ժողովրդական հարց, որպարութեամբ կը կատարեն իրանց վրա դրած պարտաւորութիւնը, անտեղիս շանելով ժողովրդի սուրբ իրաւունքը։

Անցեալ տարիները հարցի թանգութիւնը և զուտ քաղելով ժողովրդին հարտաւարաւ անտեղիանները և շարքները, որոնք մէկին տալ թանգ գնեով ժախջին իրանց ապրանքը և անպէս գումարներ չինեցին, այս աշուկից սկսած նոյն գիտաւորութեամբ հայաւախկնելով մեծ քանակութիւն էին ժողովել, բայց այս տարի՝ հարց արից որ արժանանալու պատճառով, ստեղծված են կորցնել անպէս գումարներ։ Շատերն են, որոնք փոխ ասած փողով էին կամենում նարտանալ, այնպիսի տարափելի ֆեսաների նանդիպեցան, որ փոխ ասած փողն էլ չեն կարողանում վերադարձնել պարտաւորելը։ Այս խրատը երկար ժամանակ չեն մտաւայ։ Ստեղծն այնպիսի մի ֆուտուր միւս է 15 կ., տաւարներ՝ 10 կ., խոզը, եւն, պանիրը, հարե նոյնպէս թանգ են։ Առեւտրի այնպէս քնած է, որ քարվանդարների կտուրների տակ չգլխներն են բաւ գումար փողով մէջ նիւնց երեքը պարտաւոր մարդիկ են։ Շատ գեղեցիկ օրեր է անում, բայց կաւու գործարանների հարե ոչնչացնում է զարնան բոլոր թարմութիւնը։

Մ. Ա.

ՆԱՄԱԿ ՍԳՆԱԽԻՑ

Մարտի 18-ին

Մի աշխարհի մտադրով, Ստեղծն Գանձելեանց, իր առեւտրի պատճառով գնացած լինելով Լոս-Պէլիս, լսում ենք, որ յանկարծ խելագարվում էր թիկն ուսով և գլխաւոր ընկնում է մերկայ անասանները։ Անա, անդա՞ղ երկու ամիս է որ անյայտ է, չը գիտեն մեռած է, թէ կենդանի։ Նրա տէրերը փոխանակ որոնելու իրանց կորուստը, զբաղեց խոսքով ասանանայ ժամանակն են ապաստում, որ յայտնվի։ Դեռ էլի սպասում են։ Անա նախապաշարեալ ժողովրդի պատգաւ խելագարութեան պատճառն էլ խոզի մի ասան են զուրա բերում զբաղեց խոսքով, որպէս թէ խելցը ուխտած է եղել չուտել խոզի մի, բայց կերել է։

Մէկ ամիս առաջ վախճանվեցաւ 90 ամայ մի մերկային, Յովսէփ Ամիրխանեանցը, որը իր մեծ

—Եւ էլ այսպէս եմ կարծում, պատճառանց գերեզմանը թէկի պատմութիւնը լսելուց յետոյ։—Չմայ հաւատացած եմ, որ կարելի է շուրջ շուն նեւ կուռացնել։

—Բայց այդ շուտ պէտք է լինի, շատ շուտաց նրան թէկը։—Գոնէ այս ամիս վերջում։

—Ի՞նչու անպատճառ այդ ամիս վերջում հարցրեց գերեզմանը։

—Այդ իմ գիտնալու բանն է, Սարգիս, որ այն ասա, կարող ես այդ գործը զիտի բերել։

Սարգիսը խելոյն չը պատասխանեց։ Թէկը անգոված լինելով, որ իր առաջվայ քարտիկը հայոց ազգի, հայոց երկրի և հայոց եկեղեցու մասին այնքան չէին կարող զրգուել գերեզմանի նախանախնդրութիւնը, որքան մի քանի գեղեցիկ ուղիներ, ասաց նրան։

—Եթէ զու այդ յանձնարարութիւնը կը կատարեա, կը ստանաւ ինձանից հարկեր տալ գերեզմանի գէղեր փայլեց ուրախութիւնից։

—Եթէ, շարունակեց թէկը,—զու չեց որ աստուած պէտք է ձանապարհ ընկնեա զիտ Գալիթային։ Թեզ նեւ կը զայ իմ կողմից, որ պէս աշխատակից, զազախցի գող Ստատիկը հաւատարմորդ է լեզուներին զէպի Սիմէնայ աշխարհը։

—Այդ հարկեր ուղիներ երբ կարող եմ ասանց հարցրեց գերեզմանը։

—Կէտը այս բողբոս, իսկ մտացած կէտը, երբ իմ յանձնարարութիւնը կատարած կը լինե իրանց խելացի կը գաւառանեա ինձ, իմ մարդիկ անպատճառ քա զիտի կը կարեն։

—Այդ ես իմանում եմ, պատասխանեց գերեզմանը և ընդունեց յետեւ ուղիներ։

(Կը շարունակվի)

կարգութեամբ մեր քաղաքի միակ նշանաւոր
հարաւան էր: Նրան թաղեցին փառաւոր կերպով
նայց հասարակական կամ ազգին ինչ պատ-
կանքի ժամանակ ոչինչ չեն տրել ազգի համար
և իրանց զանազան զինքն ուզում գտնել իրանց մա-
կից յետոյ մի շնորհ գումար գցել ազգային գան-
ձարանի մէջ, որ և իցէ բարեգործական օգտի
համար:

Միւս լուսւմ ենք գտնականներ, որոնք թէ՛ քա-
ղաքի նայց երկուս ուսումնարանները դա-
մական կողմանէ անտարաձոգ դրութեան մէջ են:
Այս խաղերը կրկնուում են միայն այն պարտե-
ներէ, որոնց մեծքին գտնուում են յիշեալ ու-
սումնարանների արդիւնաւորութեան ազգիւ-
ններ: Ուսց, ընդհանրապէս, մենք տեսնում
ենք, որ բաւական ազատութիւն պէտք է լինեն,
որովհետեւ ուսումնարանները կր-
նաւոր են: Այս օրերիս բազմ ունեցանք տեսնելու
մի նորակ ուսուցչի, զաւ իմանալով եղած ձե-
մաների ստորին գրաստան աշակերտներից մէկն
է: Աւարելեանց ազգանունով:

Մի թիւին նայցը գցենք այս գործընթացի
փառ Ունեն երկու կրթութեան քանակայ, որոնք
ժողովրդեան տեղ լինելով, շատ անգամ բացա-
կայ են լինում կրթաներից և աշակերտի գրկում
են խեղճ սաները ուսումնից: Հայց լեզուի ու-
սուցիչն էլ ուրիշ անգ մասնաւոր գտն ունենա-
լով, աշակերտներին թողնում է մի առաջա-
կարգ աշակերտի հակողութեան ներքոյ և ինքը
գնում է ուրիշ անգ գտնեք ստույգ: Վարձու-
մի մի անգործակա տիկին լինելով, սովորեցնում է
աշակերտուհիներին միայն մեծագործութիւն: Ար-
քան երբէք չէր կարող տեսնել առաւանդները մա-
մանակին գրաստան մանկիւն, միւս ժամը 10-ին
կամ 11-ին պէտք է շնորհ ընդունէ: Շատ անգամ
ուսումնարանները շարաքնելով բացակայ են լինում,
բայց ո՞վ է այս բաների փառ ուղարկութիւն
գործողը: Թեմական տեսուչը տարիներ է անց-
նում, որ չէ այցելում, եթէ գալիս է այն էլ մէկ
ժամ կամ երկու ժամ: Ուսումնարաններն էլ, կարծիք
չը կայ, որ միմեանց կը պահանջեն, չը գրելով
տեսչից տուած մատենանի մէջ իրանց բացակա-
յութեան ժամեր: Հարգարարներն էլ ձեռք համար
են միայն, տարիներով ուսումնարանների պա-
տով էլ չեն անցնի, ուր մնայ որ նրանք ուսում-
նարան մտնելին:

Ամբողջ մայիս ու կէս աւելի է, որ թատրոնը
փակ է և թեմէն էլ քանդած: Թատրոնի բնական
բոլոր պատրաստութիւնները թէ՛ ղեկավարներն
ըլ, թէ՛ բնիկ տարածակները և թէ՛ ուրիշ իրե-
րէնքը՝ զերտանելով մէկ իրան տեղակա-
նութիւն համարելով, գործ է գնում իր պիտոյ-
նրի համար, չը կանխադրւում մասը ստու և միւս
ընկերներին: Ինչ գիտաւորութեամբ է պահում
իրան տանը, թող պատասխանէ:

Եւր են տարանել, իրր թէ՛ Նուկրիան (որ
քաղաքաւան է Սեդակի) գիւղի բնակիչները
22 կանխադրւում Սարգիս քանակայ Տէր-Ամա-
նեանցին, խաղ են տուել իրան կամ ազգին ու-
ստար փոխել, կամ մնալ տանն քանակայի:
Բոլոր հանգամանքը և գործի եղելութիւնը ինձ
թաղ յայտնի լինելով, կարող եմ տեսնել որ այդ
լուրը կատարեալ գրգռութիւն է, խզմանա-
րէց գուր և ամենամեծ ստու է:

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Ռուս լրագրողները հազարգում են, որ ուսուց
համալսարանները կը վերանորոգվեն: Կուրսերի
հարցընտրութիւնները վերցրած կը լինեն և պա-
րտական կը լինեն միմայն վերջնական հարցա-
քննութիւնները:

Ս. Պետերբուրգի համալսարանի ընկալող յայտ-
նել է, որ ուսումնարանները իրաւունք ունեն ընտ-
րել իրանց միջին ներկայացուցիչներ (ստորինա-
նէր), որոնց պաշտօնը կը լինի միջնորդներ լի-
նել համալսարանական վարչութեան և ուսումնա-
րանի մեծամասնութեան շահերի մէջ: Ստորինա-
նէր ուսումնարաններից իրաւունք կունենան կազմել
ժողովներ ընկալողի համաձայնութեամբ:

Շուտով գալու է Ս. Պետերբուրգ պարտից Շա-
նի ղեկավարը, որ պիտի ներկայացնի թաղաւոր
կազմին մի շնորհաւորական նամակ Շախի կող-
մից:

Պ. Հանկելիկի խնդրում է մեզ յայտնել, որ
ապրիլի 6-ին Նա կարգաւոր է Արթուրու թա-
րանում մի հրապարակական գրաստանութիւն փե-
րաներէն լեզուով նետեալ պրոգրամայով: Վեր-
նից կուլումը այնպէս մէջ:—Կանանց երա-
խիս հասարակական համակարգութեան մէջ:—
Բարձր հասարակութեան կանայք:—Կրթական-
ութեան ու գիտութեան նուիրած կանայք:—
Կինը Ամերիկայում և նրա փոխարէնը մասնա-
նէրը ազատութեան մէջ:—Հայ կանայք, նրանց
բարձր ու վարժարի մարտիկներ և բնա-
նական արժանաւորութիւնը:—Կնոջ պարտա-
ւորութիւնը: Կնոջ գրութեան պայմանները հաս-
րակութեան մէջ:—Կնոջ հասարակական և ար-
տեսական գրութեան բարեօրոշմն գտնում է մի
անհրաժեշտ պահանջ:

—

Կիրակի, մարտի 22-ին թիֆլիսի ժողովարանի
գահինում կայացաւ մեր փոխադարձ կրթիչի
ընկերութեան ընդհանուր ժողովը: Նիստը ազ-
մալի էր: Նախագահում էր պ. Անտոն Կարգա-
նով: Նախախաչը ընդունվեցաւ, բայց նոր գի-
րկատրի ընդունվածը դեռ չը կայացաւ և այդ
պատճառով նիստի շարունակութիւնը յետաձգ-
վեց միւս կիրակի, մարտի 29-ին: Բանիկ վար-
չութեանը ընդդիմացողական կատակցութիւնը
գրագիտից ընդհանուր ժողովը երկու պարտնե-
րի, այն է պ. Եփրեմեան և պ. Մանասէրջոյի
անվերջանալի տանտարաւորութեամբ:

—

Ինչպէս յայտնի է Ֆիլիսիւրստ ասում փառա-
ւոր միջնորդ շատ է տարածված Ֆրանսիայում և
ամբողջ Եւրոպայում: Այժմ զայն են մեզ մաս
Ֆրանսիայի այգեպաններ, որոնք ընդուն են ի-
րանց նեա զանազան տանիք և յայտն իրանց
արժանաւորութիւնը և նպով Արդեաք Ֆրանսիայից ըն-
րած այդ տանիքը նպով, չեն կարող պարտա-
կել Ֆիլիսիւրստի սաղմերը: Պէտք է զգոյշ լինել:

Ասում են որ Սուխումի մէջ Ֆիլիսիւրստ ար-
գէն սկսեց երեւալ:

—

Գործակալ խնդրում ենք մեր գրաստանին թը-
թակցներին, որքան ճշտ է, ուղարկել մեզ փո-
քրիկ լուրեր և թղթակցութիւնների մէջ առա-
ւարակ թուականներով փաստերի հազարգելով:
Իսկ երկուս ու բարակ գրաստութիւններով լը-
րած աւազին համակները մենք առաւարակը դը-
մաւարանում ենք տալը, խմբագրութեան մէջ նի-
թերի առաւարակն պատճառով: Ամենալու-
թղթակցութիւնները նրանք են լինում, որոնք
ամբողջութեամբ բազմազան են լինում լուրերից:

—

Նիկոլայ Բուրկուտայից յետոյ ուսուց երա-
շտական աշխարհը գործակալ մի մեծ կորուստ
կրեց: Մարտի 14-ին, վախճանվեցաւ Ս. Պետեր-
բուրգում ուսուցչների երաժիշտ Մոգէլստ Մու-
սորգանի, (Բորիս Կոզլով) օպերայի ներմու-
կի: Նա մեծաւ նշանականքի մէջ:

—

Այս օրերս վախճանվեցաւ Ս. Պետերբուրգի
համալսարանի զօրգոյայի (կնեզանտարանութեան)
պրոֆէսոր Կէտլեր:

—

«НОВОСТИ» լրագիրը հազարգում է որ ժողային
միջնորդութեան մէջ ազատում են մեծ փոխ-
խութիւններ:

ԱՐՏԱՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ԹԻՒՐԻՒՆ

Գէ. Եանիք* ընկերութեանը հազարգում են
Կ. Պոլսից հեռեւալը: Մարտի 12-ին Նա-
նոյն զանազանների խորհուրդը թիւրք
հաստատարաններին հեռ չը կայացաւ,
որովհետեւ սահմանագծի քարտեզը դեռ ևս
պատրաստ չէր: Հաստատ ազգիւրներից հա-
զարգում են, որ զեպանները, թիւրք
հաստատարաններից ցոյց տուած նոր սահ-
մանագիծը անորոշ համարելով, խնդրեցին
Բ. Գանից, որ Նա պարզ որոշէ նոր սահ-
մանագիծը: Ռուսաց, անգլիական և իտա-
լական զեպանները նոր սահմանագիծը
անբաւականացուցիչ համարելով, յայտ-

նեցին, որ նրանք նոր հրահանգներ կը խըն-
դրեն իրանց հաստատարաններին: Միւս
զեպանները յայտնել են, որ բանակցութիւն-
ների աջողութեան համար անհրաժեշտ է
բոլոր զեպանների կատարեալ համաձայնու-
թիւնը: Եթէ այժմեան բանակցութիւնները
աջող հետեւանքներ չեն ունենայ, զեպան-
ները իրանք կորոշեն նոր սահմանագիծ և
կատարեցին իրանց պետութիւններին՝ ստի-
պել Բուխարեստին ընդունել նրան և այդ-
պիսով վերջացնել յոյն-թիւրքական հարցը:
Եթէ Բուխարեստը կը համաձայնի, այդ
գիծը կատարեցիկ նշնագիւս և թիւրքիային
Նորբուսմ թիւրքաց հաստատարանները
ցոյց տալին զեպաններին թէստալայի այն
մասերը, որ Բ. Կուրը պատրաստ է առ-
Բուխարեստին: Եանիքա, Մեթոգօ և Պըն-
փեպայի մասին նրանք գրականապէս յայտ-
նեցին, որ այդ տեղերը անխորիւր է գի-
շանել:

ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

—Բերկիւնի և Հոսի պոլիցիական վարչութիւն-
ները իրանց արած խաղաղութիւններից հաճո-
գիցան որ մի և նոյն օրը, մարտի 1-ին, երբ կա-
տարվեց Ս. Պետերբուրգի եղեւնագործութիւնը,
պէտք է կատարվին և երկու ուրիշ եղեւնա-
գործութիւններ. մինը Բերկիւնում զերմանական
կայսր վիլհելմի դէմ, միւսը Հոսիում խաղա-
կան թագաւոր Ամբրոսի դէմ: Բայց այդ երկու
եղեւնագործութիւնները չաղողվեցան:

—Հոսի խաղաղական լրագրողները հազարգում
են, որ Կարթագի փառնաւոր կերպով նի-
ւանց է:

—Սուլթան Արգու-Համիդ ուղարկեց թագա-
ւոր Կայսր Ալեքսանդր Ալեքսանդրովիչին ցա-
ւակցութեան մի նետագիր, մի և նոյն ժամա-
նակ և շնորհաւորելով Կայսրի զանակաւորութիւնը:
Կայսրը շնորհակալութեան նետագրով պատա-
խանեց Սուլթանին:

—Է. Պոլսից նետագրում են որ Թիւրքիան
առաւարկում է Բուխարեստին կրիս կղզին թէ-
սալայի մի մասի նեա, կամ գրեթէ ամբողջ թէ-
սալայա նաւանը, առանց կրիս կղզու: Առա-
ջին առաւարկութեանը զեպանները աւելի են
համակրում, քան Գուլիցի, որ աւելի նակնում
է զէպի երկրորդ առաւարկութիւնը, պահանջե-
լով որ թէսալային աւելացնի և Պընփեպա:

—Մարդիկցի նետագրում են Փարիզի լրագրո-
ւորին, որ այս օրերս Մարդիկի Գլուստայի
պալատի մաս զանգվեցաւ մի նայթող ուսմը, որ
խկոյն յանձնվեցաւ պոլիցիային:

—Պարտագալիցում հանրագիտական կուսակ-
ցութիւնը աւելի և աւելի նշանակութիւն է ըս-
տանում: Նորբուսմ միջնորդութիւնը հրաժա-
րական տուեց: Մի և նոյն ժամանակ Կիտա-
րանից նետագրում են, որ թագաւորը ստիպե-
ցաւ ընդունել իր պալատում առաւարկական
այլ և այլ հրապարակական ժող-ժեռի պատգա-
մաւորներին:

—Բուխարեստից նետագրում են, որ գրաստա-
րանների միջնորդ Նետա հրաժարական տուեց
իր պաշտօնից: Բուխարեստից ազգային ժողովի մէջ
Մայորանկու պատգամաւորը հարց տաւար-
կեց միջնորդ-նախագահին թէ ինչ միջոցներ պի-
տի գործ գնի բուխարական կատարութիւնը
աւանտագրական միտքեւորութիւնը պաշտպանե-
լու համար այնպիսի անձնութիւնը գործադ-
րանների դէմ, ինչպէս Պետրոսեւ եղեւնա-
գործը կամ Կասապի մէջ այժմ կազմակերպված
նիկիտական զանապետութեան դէմ, որ իր
յարարութիւնները պահպանում է և ուսուցի-
չիկանների նեա: Առաջին միջնորդ Բուխարեստ
պատասխանեց որ Նա կարող է փառանշնել ազ-
գային ժողովը թէ Բուխարեստում չը կան ձեռ-
աւանդ խախտել եղած պիտական կարգը, և
այդ կողմից երկիւզը անհիմն է: Բայց երբ կա-
ռաւարկութիւնը կը նկատի թէ պիտական
հանգամանքներ վտանգ է սպառնում, այն ժա-
մանակ միայն Նա կը սկսէ գործ գնել ճշտող մի-
ջոցներ, թէ և այդ գիտաւորութեան էլ մեծամասնի չի
լինի բուխարական մամուլի պատասխանը:

Խ Ա Ռ Ն Լ ՈՒՐ Ե Ր

«Gambinus» լրագիրը նկատում է, որ զարե-
լուրը պէտք է պահեն քարեայ ամաններում և
ոչ թէ շիշերում, որովհետեւ քաղցածքի փորձե-
րից երեւում է, որ այն զարեւուրը, որ գտնվում
է թափանցիկ շիշերում, մի քանի ժամանակ
ենթարկվելով լուսի ներգործութեան՝ անպիտա-
նանում է և ստանում է անհանդ համ:

Վետան, որ ներկայ երեւի երաժիշտներից
մէկն է, արգել փառաց տեղափոխել է Ալմիր
իր առողջութիւնը վերականգնելու համար: Նա
այժմ լուսնակի համար մի նոր կոնցերտ է դը-
րել:

Ֆրանսիացի բուսաբան Լուսար ճանապարհոր-
դելով Ալքիդոս, ազգային բուսաւորութեան նա-
խարարին տեղեկութիւն է տուել, որ Նա Սու-
գանում գտել է մի տանկ արժանապատու, որի
պտուղները իրանց զերապանց հաշակով, կարող
են օգնել զինեղործութեան. այդ տանկը կարե-
լի է տեղափոխել Ֆրանսիա ինչպէս կարտաքիւ
և կը ստչ (անխելի մեծ քանակութեամբ) պը-
տուղներ: Բայանի բան է, որ այդ գիւտը մեծ
ազգայ է խոստանում զինեղործութեան նա-
մար:

Տարիներով գտել են մի փայլուն քաղաղութ-
ութիւն, որը խառնելով ապարանական ներքի նեա,
տղած է լինը փայլում են միութեան մէջ, այն-
պէս որ այդ կերպ ազգում գիւրը կամ լրագիրը
կարելի է կարող պատանց լրագրողի կամ մամի
պնդութեան: Ասում են որ Տարիներով շուտով
կը հրապարակվի մի ամենորեալ լրագիր, որ կը
տղի այդ նոր գտած փայլող ներքով:

Յրաւարկելուց պահանջելու համար խաղաղի
ազգիները, Կարկաստ է նետեալ միջոցը գործ
գնել: Նախանքը ամեն խաղաղի օրերի մէջ
ցանել չաղգամ, որը ստաթիկ ցրանքի ժամանակ
բուսում է այնքան, որ ընդունակ է լինում
պաշտպանելու օրերին զրաւարկելուց: Երբոր
եղանակը սկսի առքանալ, այդ բոլոր նողից
խղում է: Թեպէտ սկզբում խաղաղի օրերը մի-
փոքր զանգաղանում են անել չաղգամի բուսնե-
լով, բայց երբոր չաղգամը գուրս է խղում նո-
ղից, օրերը նոր ուսով է անում: Այս միջոցը
թանց չի կարելի նաւել, քանի որ նողից գուրս
խղած չաղգամը կարող է կենդանեալ համար
կերակուր լինել: Բայց գորանից նկատվում է,
որ այդ կերպով ցրանց պահպանած օրերը բու-
լորովին չեն ենթարկում փառաւոր միջնորդների
ներգործութեան: Եթէ վերադառնալ միջոցում չի
կարելի որոնել օրերի ապահովութիւնը ֆիլի-
սերս միջնորդ սննդանոց ներգործութիւնից:

ՄԵՄԱԿԻ ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵՆԵՏ

Ս. ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ, 23 մարտի Այսօր
խորհուրդի անգամները 25 մարգ ներկա-
յացան թագաւոր Կայսրին: Խորհուրդը
հաստատեց կառաւարանների տակաւն ջինսա-
տանի և Եաղանայի յարարերութիւնները
լարվել են: Պայքը ընդունեց ուսուց հա-
ւատարմատարներին և յայտնեց, որ Ռու-
սաստանի և վաթիկանի մէջ չուսով հաս-
տատ համաձայնութիւն կը կայանայ:

Ս. ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ, 23 մարտի: Պետական
բանկի 5% տոկոսի առաջին շրջանի ար-
ժէ 96 ռ. 50 կ., երկրորդ 93 ռ. 37 կ.,
երրորդ 93 ռ. 87 կ., չորրորդ 93 ռ. 25 կ.,
ներքին 5% տոկոսի փոխառութեան տոմ-
սակը արժէ 224 ռ. 55 կ., երկրորդ 217
ռ. 5 կ., արեւելեան առաջին փոխառութեան
տոմսակը արժէ 92 ռ. 50 կ., երկրորդ 92
ռ. 62 կ., երրորդ 92 ռ. 62 կ., սակի 7 ռ.
93 կ.: Ռուսաց 1 յուրը Լոնդոնի փրա ար-
ժէ 24,75 պէնս, ուսուց 100 ռ. Համ-
բուրգի փրա արժէ 211 մարկ, փարիզի փրա
261 ֆրանկ 75 անտիւմ: Բորսայի արամա-
ղրութիւնը հանգիստ է:

Խորհուրդը—հրապարակեց ԳՐԻԳՈՐ ԱՐՄԵՐՈՒՆԻ